

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Jarosław Sobutka

SSN Robert Stefanicki (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania S.F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu

o rekompensatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 26 września 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt III AUa 702/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zaskarżonym orzeczeniem oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 22 września 2020 r., w którym Sąd pierwszej instancji zmienił decyzję organu rentowego z 3

grudnia 2019 r. w ten sposób, że przyznał S.F. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i zobowiązał organ rentowy do uwzględnienia począwszy od 12 sierpnia 2019 r. przy ustalaniu kapitału początkowego oraz przy ustalaniu wysokości emerytury wnioskodawcy tej rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sprawa dotyczyła wniosku S.F. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Decyzją z 3 grudnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu, po rozpatrzeniu wniosku S.F. odmówił mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy uzasadnił decyzję tym, że przed dniem 1 stycznia 1991 r. nie został przez wnioskodawcę udowodniony na dzień 31 grudnia 2008 r. wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 13 lat i 5 miesięcy. Od przedmiotowej decyzji wnioskodawca odwołał się, wnosząc o przyznanie rekompensaty i uzasadniając, że spełnia warunki jej otrzymania określone w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. Argumentował, że wykonywał stale pracę w charakterze spawacza i osiągnął łącznie staż ponad 24 lata. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko przedstawione w spornej decyzji.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z 22 września 2020 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał S.F. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i zobowiązał organ rentowy do uwzględnienia począwszy od 12 sierpnia 2019 r. przy ustalaniu kapitału początkowego oraz przy ustalaniu wysokości emerytury wnioskodawcy rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Sąd ten ustalił w oparciu o zgromadzoną dokumentację, że wnioskodawca posiadał przygotowanie zawodowe i uprawnienia spawalnicze wyższego stopnia. Różnice w obliczaniu okresów zatrudnienia dotyczą odmiennego kwalifikowania wykonywanej pracy przez organ niż faktycznych różnic spełnienia warunków zawartych w wykazie A. W ocenie Sądu Okręgowego na wiarę zasługiwały dowody z dokumentów zawartych w aktach ZUS i zeznania samego wnioskodawcy co do wykonywanych prac spawalniczych metodą TIG. W świetle powyższych ustaleń Sąd uznał żądanie odwołania za w pełni zasadne, a zaskarżoną decyzję ZUS za naruszającą prawo.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżony został przez pozwany organ rentowy, który w apelacji zarzucił sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż w okresie zatrudnienia od 14.07.1997 r. do 31.12.1997 r., od 21.06.2006 r. do 28.10.2005 r., od 3.01.2006 r. do 18.03.2006 r., od 29.03.2006 r. do 29.07.2006 r., od 18.08.2006 r. do 20.12.2006 r. z wyłączeniami wskazanymi w świadectwie pracy z 11 lutego 2008 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na stanowisku spawacza, błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że wnioskodawca udokumentował wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 31 grudnia 2008 r. podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, iż wnioskodawca legitymuje się wymaganym przez ustawę okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego zebrania i rozważenia materiału dowodowego i art. 328 § 1 k.p.c., bowiem uzasadnienie nie zawiera danych pozwalających na kontrolę zaskarżonego wyroku, gdyż w uzasadnieniu Sąd nie wskazał, jakie konkretnie okresy uwzględnił do wymiaru 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący podniósł zarzut, iż Sąd pierwszej instancji uznał, że do zaliczenia spornych okresów zatrudnienia wystarczą same twierdzenia wnioskodawcy, który podał, iż w tym czasie był zatrudniony jako spawacz w pełnym wymiarze czasu pracy. Twierdzenia strony nie zostały w tym zakresie w żaden sposób zweryfikowane w oparciu o inne środki dowodowe. Ponadto Sąd błędnie uznał, że po uwzględnieniu spornych, a wskazanych w sentencji wyroku okresów zatrudnienia wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 22 września 2020 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie oddalił ją i zasądził od ZUS na rzecz wnioskodawcy zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Sąd odwoławczy wskazał, że w całości podziela – bez potrzeby powtarzania – dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, poprzedzone niewadliwą, bardzo szczegółową i spełniającą kryteria przewidziane w art. 233 § 1 k.p.c., oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wykładnię istotnych dla rozstrzygnięcia przepisów prawa materialnego oraz ich subsumcję do ustalonego stanu faktycznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania samego wnioskodawcy i dokumenty jednoznacznie oraz wiarygodnie dowodzą, że wnioskodawca będąc zatrudnionym w spornych okresach czasu, wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach opisaną w wykazie A dziale XIV poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z wykazem A działu XIV poz. 12 pkt 1. Sąd Apelacyjny uznał także za bezzasadny zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie złożył organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyznanie prawa do rekompensaty ubezpieczonemu, który po zliczeniu uwzględnionych przez Sąd pierwszej i drugiej instancji okresów takiej pracy nie posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze oraz art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego niewłaściwą wykładnię i ustalenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresach, w których ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego, jak również naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez brak możliwości stwierdzenia na podstawie treści uzasadnienia orzeczenia, jaki stan faktyczny został ustalony przez Sąd drugiej

instancji, a w konsekwencji dokonanie oceny czy sąd rozpoznał istotę sprawy, a mianowicie czy został rozpoznany zarzut apelacyjnego organu rentowego, że wszystkie okresy uwzględnione przez Sąd pierwszej instancji nie dają 15 lat okresów pracy w warunkach szczególnych, zwłaszcza poprzez brak wskazania, jakie okresy pracy w warunkach szczególnych są między stronami sporne, a które niesporne, brak dookreślenia, jakich okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych domaga się ubezpieczony i jaki jest ich wymiar oraz poprzez zamieszczenie w treści uzasadnienia nieprawdziwych twierdzeń jakoby o uwzględnieniu przez organ rentowy 13 lat i 3 miesięcy okresów pracy w warunkach szczególnych bez wskazania, które miałyby być to okresy oraz na jakiej podstawie sąd dokonał takiego ustalenia, co skutkowało błędnym ustaleniem wymiaru okresów pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania przed sądami pierwszej i drugiej instancji, oraz postępowania kasacyjnego Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy wskazał na oczywistą zasadność skargi. Zwrócił też uwagę, że Sąd drugiej instancji pomimo zarzutu zgłoszonego w apelacji oraz dokumentom znajdującym się w aktach rentowych bezpodstawnie przyjął, iż organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu 13 lat i 5 miesięcy okresów pracy w warunkach szczególnych, co jednak nie jest prawdą i wynika prawdopodobnie z nieprawidłowego odczytania przez sąd zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji zawartej w zaskarżonej decyzji informacji „że w przypadku nadesłania prawidłowych świadectw prac w szczególnych warunkach w ww. okresach nie nabędzie Pan prawa do rekompensaty, gdyż nie udowodni Pan 15 lat w szczególnych warunkach na dzień 31.12.2008 r. jedynie 13 lat i 5 miesięcy”. Ten błąd w odczytaniu treści decyzji, gdzie organ rentowy wskazał, jaki byłby staż pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonego z uwzględnieniem spornych okresów, skutkowało przyjęciem powyższego okresu przez Sąd drugiej instancji jako niespornego oraz ponownym (podwójnym) zaliczeniem tych samych (spornych) okresów pracy w warunkach szczególnych, przy czym dodatkowo sąd drugiej instancji do okresów tych dodał jeszcze okres korzystania przez ubezpieczonego z urlopów bezpłatnych. Powyższe

w ocenie organu rentowego spowodowało naruszenie przez Sąd drugiej instancji w sposób rażący, niebudzący żadnych wątpliwości przepisu prawa, jakim jest art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, który określa warunek posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych dla nabycia prawa do rekompensaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Skarga kasacyjna jest instrumentem, za pomocą którego Sąd Najwyższy rozstrzyga co do prawa. Pełni zatem istotną funkcję także z perspektywy konstytucyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że naruszenie art. 327¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić wyjątkowo podstawę skargi kasacyjnej, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku sporządzono w sposób wykluczający przeprowadzenie efektywnej kontroli kasacyjnej. Dotyczy to m.in. sytuacji, w której uzasadnienie nie pozwala na stwierdzenie czy Sąd odwoławczy uczynił zadość wymogom z art. 379 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego: z 9 marca 2006 r., I CSK 147/2005; 26 stycznia 2022 r., I USKP 76/21). Nawet uznając prawidłowość ustaleń faktycznych i oceny dowodów, sąd drugiej instancji ma obowiązek w uzasadnieniu wyroku szczegółowo odnieść się do tych ustaleń i ocen, które były kwestionowane w apelacji (wyrok Sądu Najwyższego: z 8 lipca 2020 r., II PK 235/18; 26 stycznia 2022 r., I USKP 76/21). Wyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku jego podstawy prawnej powinno przy tym wskazywać te przepisy prawne, które stanowią podstawę rozstrzygnięcia. Wymagań tych, co trafnie zarzuca skarżący organ, nie spełnia uzasadnienie zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny stwierdził jedynie, że nie potwierdziły się naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa procesowego, ale stanowiska swojego w żaden sposób nie uzasadnił.

Kwestią sporną w badanej sprawie pozostaje sumowanie okresów pracy w warunkach szczególnych. Skarżący kasacyjnie podnosi, że Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku formułuje nieprawdziwą tezę, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił ubezpieczonemu 13 lat i 3 miesiące okresu pracy w warunkach szczególnych. Natomiast z obliczeń hipotetycznych organu rentowego łączny okres tych prac wynosić miał 1 rok, 8 miesięcy i 1 dzień. Organ

stwierdza ponadto, że Sąd drugiej instancji nie wskazał w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia, które okresy są między stronami sporne, na skutek sugerowanych przez organ uchybień procesowych poprzez brak wskazania w uzasadnieniu wyroku w oparciu o materiał dowodowy, które wykazać miałyby łączny czas ponad 13 lat pracy w tych warunkach. Zdaniem organu Sąd drugiej instancji pomimo zarzutów zgłoszonych w apelacji oraz dokumentów zgromadzonych w ZUS bezpodstawnie przyjął, że organ rentowy uwzględnił 13 lat i 3 miesiące okresów pracy w warunkach szczególnych. Wynikać to miało „prawdopodobnie z nieprawidłowego odczytania” przez Sądy obu instancji w zaskarżonej decyzji informacji, która brzmiała, że „w przypadku nadesłania prawidłowych świadectw pracy w szczególnych warunkach w ww. okresach nie nabędzie Pan prawa do rekompensaty, gdyż nie udowodni Pan 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 31.12.2008 r., jedynie 13 lat i 5 miesięcy”. W sytuacji, gdy w rzeczywistości występuje tego rodzaju prawdopodobieństwo, kwestia powinna być rozstrzygnięta nawet w oparciu o opinie biegłych albo szerszy kontekst wykładni jurydycznej lub doktrynalnej.

Organ stwierdził, że powyższego rażącego naruszenia przepisów prawa widocznego *prima facie* poprzez przyznanie uprawnień do rekompensaty osobie, która nie posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych, Sąd drugiej instancji mógłby uniknąć, gdyby dokonując kontroli działań organu rentowego na podstawie art. 477¹⁴ w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wziął pod uwagę dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego. Z powyższego wynika, że organ odpowiedzialnością za zaistniałą sytuację obciąża Sąd rozstrzygający merytorycznie. Należy zauważyć, że organ rentowy jednak nadużywa konstrukcji rażącego naruszenia prawa przez Sądy *meriti*, ponieważ nie mamy do czynienia z wadą uzasadnienia wyroku w stopniu, na które on wskazuje.

Słusznie zauważył natomiast organ rentowy, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, że okres 13 lat i 5 miesięcy pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych został przez organ rentowy uwzględniony, podczas gdy okres ten został jedynie wyliczony hipotetycznie w zaskarżonej decyzji. Skarżący uważa, że w oparciu o uzasadnienie wyroku Sądu drugiej instancji nie jest możliwe ustalenie prawidłowego okresu, w jakim to ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Jeżeli wnioskodawca nie legitymuje się orzeczeniem o charakterze

ustalającym warunki, w jakich świadczył on pracę, na potrzeby kolejnych postępowań (w tym przypadku postępowania o rekompensatę) Sąd każdorazowo dokonuje własnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, rozstrzygając o tym, czy praca może być kwalifikowana jako wykonywana w warunkach szczególnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2022 r., III USKP 122/21, Legalis nr 2706211). Nie ulega wątpliwości, że uzasadnienie wyroku pełni wielorakie, w tym przede wszystkim jurydyczne funkcje. Przede wszystkim sytuowane jest ono w kategorii gwarancji prawa do rzetelnego procesu. Stąd obowiązek jego sporządzenia wywodzony jest zarówno z art. 45 Konstytucji RP, jak i z art. 6 Europejskiej Karty Praw Człowieka oraz innych aktów (T. Szanciło (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz do art. 1-458¹⁶ pod red. T. Szanciło, Warszawa 2023, uwagi do art. 327¹, s. 1413 i n.).

Przyznając prawo do rekompensaty, Sąd winien ustalić nie tylko, w jakich okresach ubezpieczony wykonywał określone w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych prace w warunkach szczególnych, ale przede wszystkim to czy okresy te sumarycznie dają co najmniej 15 lat i ustalenia takie odpowiednio uzasadnić. Zatem przedmiotem niniejszego postępowania powinno być dokonanie ustaleń i oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w celu rozstrzygnięcia o tym, czy wykonywana przez wnioskodawcę praca może zostać zakwalifikowana jako wykonywana w warunkach szczególnych w powyższym wymiarze.

Organ rentowy słusznie zarzucił Sądowi drugiej instancji błędne doliczenie do okresu pracy w warunkach szczególnych czasu korzystania przez ubezpieczonego z urlopów bezpłatnych. Okres urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie art. 174 k.p. stanowi przerwę w zatrudnieniu. Mimo że w czasie korzystania z takiego urlopu stosunek pracy trwa, to jednak okresu tego urlopu, zgodnie z dyspozycją § 2 komentowanego artykułu, nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Oznacza to negatywny wpływ omawianego urlopu zarówno na nabywanie określonych uprawnień, jak i ustalenie ich wymiaru, jeżeli wymiar ten jest uzależniony od stażu pracy pracownika. Urlop bezpłatny nie ma cech niewykonywania pracy podobnych do okresu zwolnienia lekarskiego czy urlopu wypoczynkowego. Urlop bezpłatny stanowi zatem czas swoistego zawieszenia stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2010 r., II PK 257/09).

Skoro zgodnie z art. 174 § 2 k.p. czasu tego urlopu nie wlicza się do okresu, od którego zależą uprawnienia pracownicze, to nie można go – zdaniem Sądu Najwyższego – traktować jako „okresu przepracowanego”.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu wieku emerytalnego. W taki sposób istotę rekompensaty określa zresztą sam ustawodawca (na temat wykładni celowościowej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2022 r., II USKP 212/21, Legalis nr 2715095), definiując ją w art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (M. Zieleniecki (w:) Komentarz do ustawy o emeryturach pomostowych (w:) Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz, red. K. Antonów, Warszawa 2014, art. 21). Zatem art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty: 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynoszącego co najmniej 15 lat.

Jak wyjaśnia się w literaturze przedmiotu, rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2022 r.,

II USKP 212/21). Istota sporu, który był osnową skargi, sprowadzała się nie tylko do pytania, czy w okresie zatrudnienia S.F. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach określoną załącznikiem A przedmiotowego rozporządzenia i czy osiągnął wyznaczony okres zatrudnienia wynoszący 15 lat, ale także dotyczył kwestii definiowania kluczowego pojęcia odnoszącego się do pracy w szczególnych warunkach. Trafnie podnosi powód w odpowiedzi na skargę, że wykonywał prace jako spawacz w warunkach szczególnych. Praca ta spełniała kryteria kwalifikacyjne pracy w szczególnych warunkach wymienionej pod pozycją wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego i podlega zaliczeniu do 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach uprawniającego do rekompensaty, o jakiej mowa w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych bez względu na nazwę wykonywanej pracy.

Powyższe przesłanie wydawałoby się oczywiste, gdyby nie fakt formalistycznego podejścia organu do trzymania się wyznaczników z powołanego wykazu. Na uwagę w tym zakresie zasługuje decyzja ZUS z 11 maja 2016 r., w której organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury. Uznał bowiem, że praca wnioskodawcy w spornym okresie nie została ujęta w załącznikach do ustawy pomostowej jako praca w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze. Natomiast zdaniem Sądu odwoławczego zeznania samego wnioskodawcy i dokumenty jednoznacznie wiarygodnie dowodzą, że wnioskodawca, będąc zatrudnionym w spornych okresach, wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach opisaną w wykazie A powoływanego rozporządzenia. Sąd Najwyższy rozstrzygający w obecnym składzie przychylił się do niniejszego stanowiska. Językowa wykładnia w przypadku przepisów budzących treściowo wątpliwości powinna ustąpić innym metodom wykładni, jeżeli za tym przemawia aksjologiczny sens i istota regulacji. Jednak jak już wzmiankowano, przyznając prawo do rekompensaty, sąd winien ustalić nie tylko, w jakich okresach ubezpieczony wykonywał określone w ustawie o emeryturach pomostowych prace w warunkach szczególnych, ale przede wszystkim to, czy okresy te w sumie składają się na wymaganą liczbę lat i ustalenia takie odpowiednio uzasadniać.

Z powyższych względów na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

(J.C-S.)

[ms]